

# Zeytinde Budama

## 1. Zeytinde Budama

Dünyadaki tüm ağaçların ilki olarak kabul edilen ve ömrünün uzunluğu nedeniyle ölümsüz ağaç olarak adlandırılan zeytin ağacı uygun bakım teknikleri uygulandığında yaşamının tüm dönemlerinde verimliliğini sürdürebilmektedir. Bu bakım tekniklerinden en önemlilerinden biri budamadır.

Budama, kısaca ağacın tacındaki dallara ve sürgünlere uygulanan kesilerek çıkarılma, eğilme, uç alma işlemlerini içeren uygulamalar olarak tanımlanabilir.

### Ağaçlar Niçin Budanmalıdır:

1-Ağaçları en kısa zamanda mahsule yatırılması ve uzun zaman mahsul çağında tutulması;

2-Ağaçlarda sağlam ve dengeli bir taç elde etmek ve uzun süre bu şekli muhafaza etmek;

3-Ağaçlarda kök ile taç arasındaki dengenin kurulması ve muhafaza edilmesi,

4-Ağaçların tacında yaprak miktarı/odun miktarı oranını en yüksek seviyede tutmak ve bu oranı düşürecek odun kısımlarının çoğalmasını önlemek;

5- Ağaçlarda sürgün verme ve meyve verme fonksiyonları arasında denge sağlamak;

6-Yıllar itibariyle meyve verimindeki farkın azaltılması ve daha muntazam ürün elde edilmesi;

7-Mahsul miktarının artırılması ve kalitenin iyileştirilmesi için budama uygulanır.

**Ağaçlarda Budama Yapılmaz İse:** Ağaçların şekli bozularak mahsul verimi ile sürgün gelişimi arasındaki dengenin kaybolduğu görülür ve bu nedenle; çalılışmalar, kurumalar meydana gelir. Ayrıca, bitki özsuyu dolaşımı da aksayarak istenilen miktar ve kalitede ürün elde etme olanağı yitirilmiş olur.

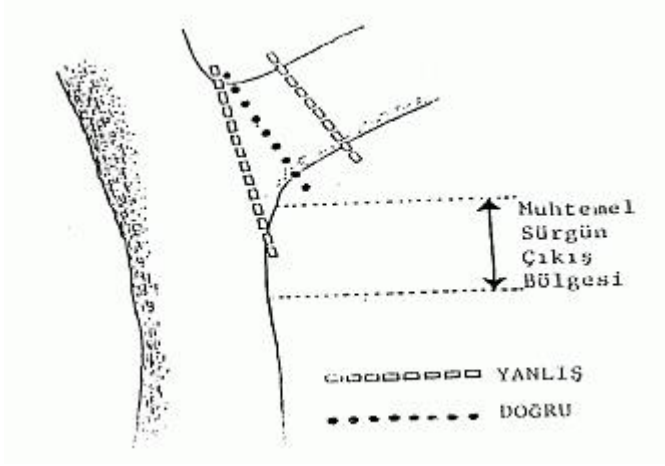
**Budama Ne Zaman Yapılmalıdır:** Budama yılın her mevsiminde yapılabilirse de en ideali, ilkbahar don tehlikesi geçtikten sonra ve sürgün büyümesi başlamadan yapılmasıdır.

Budamanın her yıl hafif te olsa yapılması gerekmektedir. Bu yapılmadığı takdirde iki yılda bir, dolu yılın başında budamanın yapılması var yok yılı arasındaki farklılığın azaltılması bakımından daha tavsiye edilir bir uygulamadır. 4-5 yılda bir yapılan budamalar ise çok sert kesimlere neden olmaktadır. Bunun sonucu olarak da periyodisite artmaktadır.

Zeytin dal kanserine yakalanmış zeytin ağaçlarında budama da kanserli kısımların kesilerek temizlenmesi Temmuz-Ağustos aylarında yapılmalıdır.

Ağaçlarımız don zararı görmüş ise; bir yıl beklendikten sonra normal budama zamanında ve dondan zarar gören dal veya sürgünlerin çıkarılması şeklinde yapılmalıdır

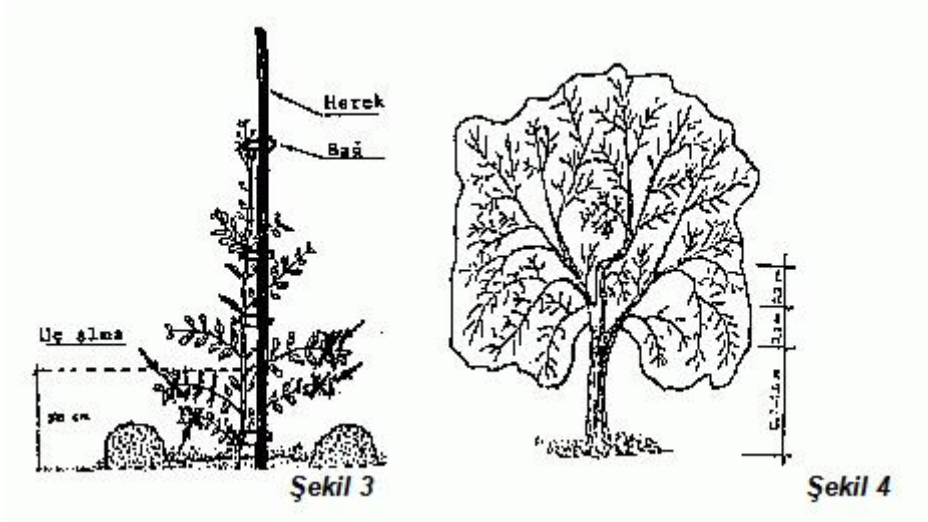
Zeytin Ağaçları Budanırken Nelere Dikkat Edilmelidir: Zeytin ağaçlarında olabildiğince az yara yüzeyi açmaya özen gösterilmelidir. Kalın dal kesimlerinde kabuk sıyrılmalarına dikkat edilmelidir. Bunun için yük alma işlemi yapılmalıdır. Dalın kesimi aşağıdaki Şekil-2' de gösterildiği gibi olmalıdır.



Zeytinlikte Zeytin Dal Kanseri hastalığına yakalanmış ağaçlar varsa, budama aletleri ağaçtan ağaca geçerken %5'lik Göztaşı eriyiği, çamaşır suyu veya alevden geçirme ile dezenfekte edilmelidir.

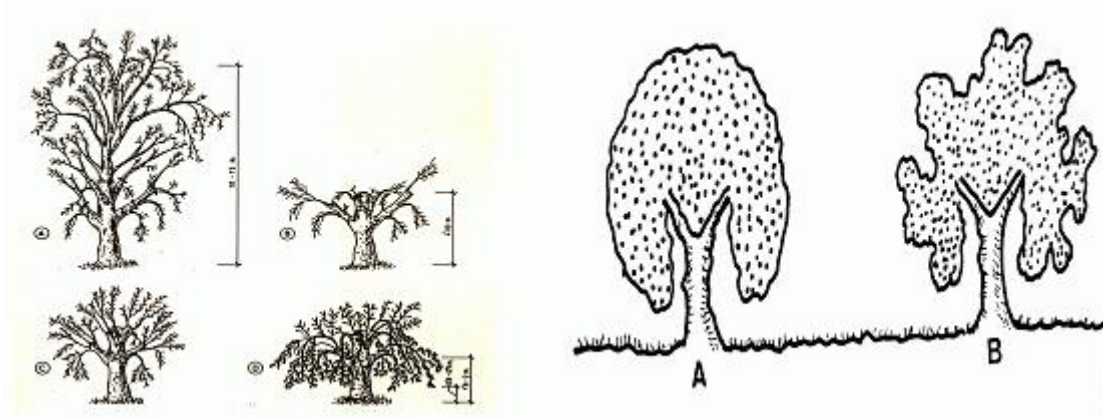
Budama sırasında, ağacın kökleri ile aldığı suyun yeteceği ve güneşten en yüksek oranda faydalanacak şekilde taç hacmi oluşturulmalıdır. Bunu sağlamaya yönelik ;

- Yeni dikilecek fidanları tek gövdeli hale getirip, topraktan 50 cm yüksekliğe kadar gövdeden çıkan sürgünlere uç alma işlemi yapılmalıdır. Fidan doruk dalının ucu ise asla kesilmemelidir (Şekil 3).



- Yeni tesislerde 3'ncü yılın sonunda şekil budaması uygulanan genç ağaçlar ile verimli ve yaşlı ağaçların, 0,7-1 m yüksekliğindeki gövdeden değişik yönlere doğru çıkan 3-4 ana dala sahip olmasına dikkat edilmelidir (Şekil 4,5).

- Ağaçların tacında maksimum düzeyde güneşlenme sağlayacak şekilde yaprak / odun oranının yüksek tutulmasına özen gösterilmelidir (Şekil 6 B).



Ağaçlardaki yara yerinin kolayca kapanması, sıcak ve soğuk hava zararından korunması, hastalık ve zararlı girişine engel olunmasına katkı sağlanmasına yönelik ağaçların budama bitirildikten sonra bordo bulamacı ile ilaçlanması gereklidir. Kullanılacak bordo bulamacı ağaçlara su yürümeden önce % 2'lik, ağaçlara su yürüdükten sonra %1'lik olmalıdır. Çiçeklenme döneminde kesinlikle ilaçlama yapılmamalıdır.

Özellikle kalın dalların kesim yüzeylerine; "3 kısım bitkisel katran+1 kısım göztaşı" karışımı sürülmesine dikkat edilmelidir. Sürülmediği takdirde açılan yaranın kapanması zorlaşacağı gibi, dalda ve ileri aşamada gövdede kurumalar görülür.

Budamadan sonrası budama artıkları, öncelikle malçlama denilen işlemle ağaca geri kazandırılmalıdır. Malçlama kalın talaş haline getirilen budama artıklarının ağaç altlarına serpilmesinden ibarettir. Böylece topraktan su kaybının azaltılması yanında toprağa organik madde katkısı da sağlanmaktadır. Hatta yapraklar, toprağı tamamen örtecek şekilde bırakıldığı alanlarda yabancı ot çıkışını da önleyebilmektedir.

Budama artıklarından bir kısmı Filizkırın zararlısına karşı tuzak olarak kullanılabilir. Budama sonrası depolanan odunlarda filizkırın zararına ait talaş çıkmaya başladığında odunlar uygun böcek öldürücü ilaç ile ilaçlanmalıdır.